

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 758/2022
31.08.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Дубравке Дамјановић, председника већа, Милене Рашић, Татјане Вуковић, Биљане Синановић и Радмиле Драгичевић Дичић, чланова већа, са саветником Врховног касационог суда Немањом Симићевићем као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Николе Миљуша, због кривичног дела трговина људима из члана 388. став 3. у вези става 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости бранилаца окривљеног Николе Миљуша-адвоката Ивана Гвозденца и Петра Цветковића, поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Новом Саду К.бр.154/2020 од 20.01.2022.године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 бр.304/22 од 13.04.2022.године, у седници већа одржаној дана 31. августа 2022. године, једногласно је донео:

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости бранилаца окривљеног Николе Миљуша-адвоката Ивана Гвозденца и Петра Цветковића, поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Новом Саду К.бр.154/2020 од 20.01.2022.године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 бр.304/22 од 13.04.2022.године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду К.бр.154/2020 од 20.01.2022.године, окривљени Никола Миљуш је оглашен кривим да је извршио кривично дело трговине људима из члана 388. став 3. у вези става 1. Кривичног законика, па му је суд претходно за наведено дело утврдио казну затвора у трајању од шест година и девет месеци, а истом пресудом окривљеном је опозвана условна осуда изречена пресудом Основног суда у Новом Саду К.бр.1834/17 од 06.06.2019.године, правноснажна дана 20.12.2019.године, те је као утврђена узета казна затвора у трајању од пет месеци, након чега га је суд осудио на јединствену казну затвора у трајању од седам година.

Истом пресудом, на основу члана 258.ЗКП, малоштећена АА је ради остваривања имовинско-правног захтева упућена на парнични поступак, а на основу члана 264. став 1. у вези члана 261.ЗКП окривљени је обавезан да на име трошкова кривичног поступка уплати износ од 275.250,80 динара и да надокнади трошкове заступања малолетне оштећене од стране пуномоћника, у износу који ће бити одређен посебним решењем, као и да плати трошкове судског паушала у износу од 5.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж1 бр.304/22 од 13.04.2022.године, одбијене су као неосноване жалбе ВЈТ у Новом Саду, оптуженог Николе Миљуша и његових бранилаца, а пресуда Вишег суда у Новом Саду К.бр.154/2020 од 20.01.2022.године потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднели су браниоци окривљеног Николе Миљуша-адвокати Иван Гвозденац и Петар Цветковић због повреде закона из члана 438. став 1. тачка 4) и члана 439. тачка 1) ЗКП са предлогом да Врховни касациони суд усвоји захтев као основан, укине побијане пресуде и предмет врати на поновно одлучивање првостепеном или другостепеном суду или да преиначи наведене пресуде тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе.

Врховни касациони суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Републичком јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку, па је у седници већа, коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, те је након оцена навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости је неоснован.

Указујући на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, бранилац окривљеног у поднетом захтеву истиче да су судије Сњежана Лековић као председник већа и судије Сава Ђурђић и Боривоје Пап, као чланови већа, учествовале у доношењу пресуде Апелационог суда у Новом Саду Кж1 304/2022 од 13.04.2022.године, а да су требале бити изузете. Наиме, према наводима захтева учествовање судија Сњежане Лековић и Сава Ђурђића у доношењу два решења (Кж2 бр.1198/2021 од 19.08.2021.године и Кж2 бр.167/2022 од 01.02.2022.године), а судије Боривоја Папа у доношењу једног решења (Кж2 бр.167/2022 од 01.02.2022.године), којима су у истом предмету одбијене жалбе окривљеног на решења о продужењу притвора, представљају разлог за њихово изузеће од одлучивања у предмету а по жалби браниоца окривљеног против првостепене пресуде којом је окривљени оглашен кривим, јер њихово учествовање у доношењу тих решења изазивају сумњу у њихову пристрасност и објективност, због чега су те судије на основу члана 37. ЗКП морале бити изузете од судијске дужности приликом доношења побијане другостепене пресуде.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног се, по оцени Врховног касационог суда, не могу прихватити као основани.

Наиме, одредбом члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП прописано је да ова битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако је на главном претресу учествовао судија или судија поротник који се морао изузети. Одредбом члана 37. став 1. ЗКП прописани су разлози за обавезно изузеће судије, који не обухватају наведену процесну улогу судије као разлог за његово обавезно изузеће. Међутим, у појединим ситуацијама вишеструких процесних улога судије може се појавити сумња у непристрасност судије која је таквог квалитета да захтева његово изузеће од судијске дужности приликом

доношења одлуке о кривици окривљеног за извршено кривично дело, што значи да постојање наведене битне повреде одредаба кривичног поступка у сваком конкретном случају представља фактичко питање.

Када је у питању учествовање судије у доношењу одлуке о притвору (у конкретном случају одлучивање о жалби на решење о продужењу притвора), ради се о оцени тзв. функционалне непристрасности о чему постоји богата судска пракса Европског суда за људска права и Уставног суда Србије.

Супротно наводима захтева да је код судија, које су одлучивале у кривичном поступку о притвору против окривљеног, а затим одлучивали у другостепеном поступку по жалби на пресуду, створено „предубеђење“ о кривици окривљеног и да је на тај начин нарушена претпоставка непристрасности тих судија, због чега су требали да буду изузети од судијске дужности приликом доношења мериторне одлуке у истом поступку, по налажењу овог суда не може се прихватити став да свако одлучивање судије о притвору према окривљеном нужно нарушава претпоставку непристрасности тог судије приликом мериторног одлучивања о кривици истог окривљеног. То произилази и из праксе Европског суда за људска права и Уставног суда Србије.

Наиме, према пракси Европског суда за људска права, не може се сматрати да сама чињеница што је судија у кривичном поступку доносио одлуке и пре суђења у поједином предмету, укључујући одлуке везане уз притвор, оправдава страх да није непристрасан. Оно што је важно при одлучивању у сваком конкретном предмету су опсег и природа тих одлука (*Fey protiv Austrije, stav 30; Sainte-Marie protiv Francuske, stav 32; Nortier protiv Holandije, stav 33*). Када одлуке о продужењу притвора садрже „врло висок степен јасноће“ у погледу кривице окривљеног, Европски суд за људска права је нашао да може изгледати да је непристрасност поступајућих судија подложна сумњи те да се бојазан подносиоца захтева у том погледу може сматрати објективно оправданом (*Hauschildt protiv Danske, stav 49-52*).

Из наведеног, дакле, произилази да по правилу учествовање судије у доношењу одлуке о притвору према окривљеном у истом предмету не представља разлог за његово изузеће приликом одлучивања о кривици у односу на истог окривљеног, већ постојање предубеђења као разлога за његово изузеће зависи од тога да ли је приликом одлучивања о притвору заузео јасан став о кривици окривљеног или није, дакле, ради се о фактичком питању у сваком конкретном случају.

У предмету Драгојевић против Хрватске (од 15.01.2015. године - Представка број 68955/11) Европски суд за људска права је нашао да није дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције у погледу мањка непристрасности судије у случају када је пре почетка главног претреса четири пута од стране ванпретресног већа продужен притвор окривљеном, при чему је члан тог већа у сва четири случаја био и судија који је касније као председник већа учествовао у доношењу првостепене пресуде према истом окривљеном, иако је и према Закону о казненом поступку Републике Хрватске један од услова за одлучивање о притвору, оцена постојања основане сумње о извршењу кривичног дела од стране окривљеног. Надаље, у овој одлуци Европски суд за људска права истиче да питања на која судија мора одговорити при доношењу одлука о притвору нису иста као она питања која су одлучујућа за његову правноснажну пресуду. Приликом одлучивања о притвору и доношења других предпретресних одлука те врсте, судија по кратком поступку оцењује доступне податке како би

утврдио постоји ли основ за сумњу против оптуженог за извршење кривичног дела; док приликом доношења одлуке на крају суђења мора проценити јесу ли докази који су изнесени и о којима се расправљало пред судом довољни да би оптуженог суд огласио кривим. Сумња и формално проглашење кривице не могу се третирати као да су истоветни (*Jasinski protiv Poljske, br. 30865/96, stav 55., 20. decembra 2005. godine*).

Дакле, по налажењу Европског суда за људска права оцена постојања законских услова за одређивање и продужење притвора која укључује и оцену постојања „основане сумње“ о извршењу кривичног дела од стране окривљеног, не може представљати формирање става судије о кривици тог истог окривљеног или казни коју му треба одредити, односно „предубеђење“ судије, како то у захтеву тврди бранилац окривљеног, а које доводи у сумњу његову непристрасност.

Примењујући наведено на конкретан случај, Врховни касациони суд налази да сама чињеница да су судије Снјезана Лековић као председник већа и судије Саво Ђурђић и Боривоје Пап као чланови већа, које је донело побијану другостепену пресуду, којом је потврђена првостепена пресуда Вишег суда у Новом Саду К.бр.154/2020 од 20.01.2022.године којом је окривљени оглашен кривим, учествовале у доношењу одлуке којом је одбијена жалба на решење којим је према истом окривљеном продужен притвор (у ком одлучивању се уопште није бавио питањем кривице окривљеног), не доводи у питање претпоставку непристрасности ових судија код одлучивања о кривици овог окривљеног, конкретно код доношења побијане другостепене пресуде, због чега побијаном правноснажном пресудом није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, како се то неосновано тврди у захтеву за заштиту законитости.

У осталом делу захтева, бранилац указује на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, наводећи да се утврђено чињенично стање описано у изреци првостепене пресуде не може подвести под кривично дело трговине људима из члана 388. став 3. у вези става 1. Кривичног законика. Ово из разлога што је по наводима браниоца окривљеном стављена на терет радња „злоупотребом тешких прилика“, а што је образложено тиме да је знао да је оштећена корисник „дечијег села“, односно дете без родитељског старања, а по ставу браниоца ове чињенице нису довољне да би се задовољио потребан правни стандард „тешке прилике“ који представља објективни елемент овог кривичног дела, јер сама чињеница да је оштећена корисник услуга „Дечијег села“ није довољна да би се закључило да је оштећена у тешкој материјалној или социјалној ситуацији, те истакао да тешка материјална ситуација као објективни елемент дела мора бити таква да не оставља могућност избора оштећеном, и да управо из тих разлога учинилац дела злоупотреби ту чињеницу, што се у конкретном случају није десило. Поред наведеног, бранилац сматра да није испуњен ни субјективни елемент кривичног дела, односно да је окривљени дело извршио “у циљу експлоатације“ оштећене, јер чињеница да је окривљени давањем новца врбовао оштећену говори у прилог томе да се ради о деликту проституције, посебно кад се има у виду да је у конкретном случају дошло до сексуалног односа између окривљеног и оштећене, што значи да је окривљени желео да задовољи свој полни нагон а не да експлоатише оштећену а управо кривични законик прави разлику између проституције и сексуалне експлоатације. На крају, бранилац истиче да нема „експлоатације“ оштећене из разлога што би то значило да је окривљени користио оштећену у циљу присвајања материјалне користи од њеног сексуалног искоришћавања, те да се у конкретном случају може радити само о прекршајном делу проституције.

Изложени наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног се, по оцени Врховног касационог суда, не могу прихватити као основани, из следећих разлога:

Наиме, исти наводи истакнути у жалби бранилаца окривљеног Николе Миљуша, били су предмет разматрања Апелационог суда у Новом Саду, који је у овом кривичном поступку поступао у другом степену по жалбама изјављеним против пресуде Вишег суда у Новом Саду К.бр.154/2020 од 20.01.2022.године. Апелациони суд у Новом Саду, као другостепени, ове наводе оценио је неоснованим и о томе на страни 3 и 4 став 1 и 2 своје одлуке Кж1 бр.303/22 од 13.04.2022.године изнео јасне и довољне разлоге, а које разлоге Врховни касациони суд у свему прихвата као правилне, те у смислу одредбе члана 491. став 2. ЗКП на ове разлоге и упућује.

Из наведених разлога, захтев за заштиту законитости бранилаца окривљеног Николе Миљуша-адвоката Ивана Гвозденца и Петра Цветковића и у овом делу је одбијен као неоснован.

Са свега изложеног, а на основу одредбе члана 491. став 1. и 2. ЗКП, донета је одлука као у изреци пресуде.

**Записничар-саветник,
Немања Симићевић, с.р.**

**Председник већа-судија,
Дубравка Дамјановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић